

Yttrande

Med anledning av Ansvarsnämndens begäran om yttrande AN 2021/4–6 vill biskopsmötet anföra följande:

Evangelisk-luthersk teologi betonar att de döptas och troendes prästadöme innebär att alla är kallade att tjäna Gud och varandra. Den särskilda vigningstjänsten finns för att kyrkan behöver människor som är förpliktade att i trohet mot kyrkans tro, bekännelse och lära ta ett särskilt ansvar för de gemensamma uppgifterna. Att vara vigd till ett uppdrag i kyrkan ger däremot ingen andlig eller moralisk kvalitet som särskiljer personer i vigningstjänsten från alla som är kallade till det allmänna prästadömet.

Vigningslöftena som en biskop avger talar på olika sätt om trohet i uppdraget: att utöva det så att Gud blir ärad, kyrkan uppbyggd och Guds vilja förverkligad i världen; att stå fast i kyrkans tro och försvara den; att upprätthålla och värna vår kyrkas ordning; att leva så att biskopen blir vittne om Guds kärlek och försoningens hemlighet. Det innebär en livslång strävan att göra allt till Guds ära och till att låta tro, lära och liv bli ett. Kravet på trohet i tjänsten har sin grund i orden om att tro och pålitlighet är det första kravet på förvaltare och tjänare (1 Kor 4:2). De som har avlagt vigningslöften står således i en förpliktelse som de kan utkrävas ansvar för. För biskopar innebär det enligt KO 57 kap 2§ och 3§ både biskopsmötets och ansvarsnämndens tillsyn.

Om en biskop har anledning att fråga sig om hen genom sitt agerande eller uteblivna agerande kan ha brutit mot sina vigningslöften bör biskopen rådgöra med en eller flera kollegor i biskopsmötet. Om uppfattningen stärks att så kan vara fallet samråder hela biskopsmötet. Biskopen i fråga bör överväga steget att anmäla sig själv till Ansvarsnämnden.

För biskopsmötets tillsyn över biskoparnas verksamhet hämtas vägledning bland annat i de bärande tankarna om vigningstjänsten som finns uttryckta i Biskopsbrevet ”Kallad till diakon och präst i Svenska kyrkan” från 2014.

Kyrkans förväntan på alla vigda tjänare är att orden, handlingarna och livshållningen ska tala samma språk. Deras privatliv är endast i begränsad mening ett privat liv. (s.50) Detta är en följd av det fjärde vigningslöftet om att leva så bland människor att biskopen blir ett vittne om Guds kärlek och försoningens hemlighet. Det är viktigt att liv och lära korresponderar så att prästen, diakonen och biskopen med sin person inte döljer Kristus. I biskopsbrevet står vidare: ”Det innebär bland annat att man måste ha förmåga att se och respektera gränser, vare sig det gäller förälskelse och sexualitet eller erbjudanden om gåvor av olika slag. En god medvetenhet om sina egna och andras gränser hjälper till att finna rätt perspektiv samt att förstå skillnaden och sambandet mellan det privata, det personliga, det kollegiala och det offentliga.” (s.60)

Inom alla samhällssektorer stiger förväntningarna på en innehavare av en roll med ökande ansvar och exponering. Det gäller också vigningstjänsten och i särskild grad biskopsuppdraget. ”Av den som har

fått mycket skall det krävas mycket, och den som har anförtrotts mycket skall få svara för desto mera.”
(Lukasevangeliet 12:48)

Det förväntas att en biskop söker och får stöd i, samt visar vilja och förmåga till, reflektion på bland annat följande områden: samspelet mellan personliga styrkor och svagheter å ena sidan och biskopsrollen å andra sidan, förväntningars rimlighet, betydelsen av maktförhållanden för en biskops agerande, hur en biskops professionella agerande och levnadssätt påverkar förtroendet för kyrkan och evangeliet.

Förlåtelse och försoning är alltid en möjlighet, också för en felande biskop. Det är dock av vikt att den teologiska skillnaden mellan *coram Deo* och *coram hominibus* beaktas. De steg som gäller i sannings- och försoningsprocesser i allmänhet kan som princip även appliceras på biskopars felsteg: sanning, ånger, ursäkt/bön om förlåtelse, ansvarstagande för konsekvenserna.

Huruvida det är möjligt att återvinna ett förtroende som skadats eller förlorats genom ett agerande som en biskop bär ansvar för torde vara beroende av en rad faktorer. Bland dessa kan nämnas:

- Agerandets tyngd och varaktighet
- Huruvida den felande anmäler sig själv
- Huruvida den felande visar självinsikt och ånger
- Huruvida den felande på eget initiativ försöker att minimera skadeverkningar
- Huruvida agerandet äger rum inom ramen för symmetriska eller asymmetriska maktrelationer
- Huruvida agerandet leder till att vitala funktioner för främjande och tillsyn riskerar att påverkas negativt
- Huruvida agerandet innebär att tidigare fattade beslut kan ifrågasättas.

Biskopsmötet

Uppsala 11 januari 2022

+ Antje Jackelén

Antje Jackelén,
ordförande